

Banks are required to keep a track of all the internal and external threats to the effective management of economic security. Important are the internal sources. They are associated with possible changes in the potential resources of the bank. The authors analyzes and identifies the sources of threats to the bank economic security.

The authors concluded that the goal of an effective system of management of the economic security of the institution is to neutralize the negative impact of threats on his activities.

economic security, bank, sources of threats

Одержано 11.04.13

УДК 005.33:338

В.В. Зайченко, доц., канд. наук. з держ. упр., С.В. Коваленко, асп.

Кіровоградський національний технічний університет

Економічна безпека підприємства: сутність та основні складові

В статті визначено основні підходи до трактування сутності поняття «економічна безпека підприємства» та запропоновано власне його бачення, розглянуто складові економічної безпеки.

економічна безпека, економічна безпека підприємства, складові економічної безпеки підприємства

В.В. Зайченко, С.В. Коваленко

Кіровоградський національний технічний університет

Экономическая безопасность предприятия: сущность и основные составляющие

В статье определены основные подходы исследователей относительно понятия «экономическая безопасность предприятия» и предложено его авторское видение, рассмотрены составляющие экономической безопасности

экономическая безопасность, экономическая безопасность предприятия, составляющие экономической безопасности предприятия

Після набуття Україною незалежності національні підприємства різних форм власності зіткнулися з багатьма якісно новими проблемами забезпечення своєї економічної безпеки. У сучасних економічних глобальних умовах більшість підприємств працюють в умовах невизначеності, непередбачуваності. Нестабільна політична і соціально-економічна ситуація в країні посилюють ступінь ризику прийняття рішень і функціонування підприємств загалом. Отже, питання економічної безпеки стають дедалі актуальнішими і в аспекті національної безпеки.

Проблемам дослідження стану економічної безпеки на різних рівнях економіки присвячені дослідження вітчизняних і зарубіжних дослідників, таких як: О. Ареф'єва, О. Белов, Х. Бернс, І. Бінько, Б. Бузан, О. Власюк, Б. Грієр, М. Єрмошенко, Т. Ілген, М. Камлик, Т. Качала, В. Крутов, М. Куркін, Х. Маулль, Х. Моргензан, В. Мунтіян, П. Ноак, О. Новикова, Л. Олвей, С. Пирожков, Г. Пастернак-Таранущенко, В. Пономаренко, В. Пономарьов, П. Пригунов, В. Сенчагов, В. Сідак, А. Сухоруков, С. Шкарлет, В. Шлемко та інші.

Метою статті є узагальнення існуючих підходів та обґрунтування власного

визначення поняття «економічна безпека підприємства».

Категорія "економічна безпека" та її структурні, функціональні компоненти, зокрема за рівнями ієрархії управління, почали вивчатися в Україні відносно недавно – з початку 90-х років минулого століття, що ймовірно пов'язано із здобуттям Україною незалежності, формуванням державності, становлення національних економічних інтересів.

В офіційних документах України відсутнє поняття економічної безпеки підприємства (організації, юридичної особи). У Концепції економічної безпеки України економічна безпека розглядається як "стан економіки, суспільства та інститутів державної влади, при якому забезпечується реалізація та гарантований захист національних економічних інтересів, прогресивний соціально-економічний розвиток України, достатній оборонний потенціал навіть за несприятливих внутрішніх та зовнішніх процесів" [6].

Економічна безпека — це стан національної економіки, за якого зберігається економічна стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз і задовольняються потреби особи, суспільства, держави [3].

Під економічною безпекою підприємства (господарюючого суб'єкта) варто розуміти захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого і кадрового потенціалу від прямих (активних) або непрямих (пасивних) економічних загроз, наприклад, пов'язаних із неефективною науково-промисловою політикою держави або формуванням несприятливого зовнішнього середовища.

Економічна безпека підприємства (фірми) - це стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз (джерел небезпеки), який формується адміністрацією і колективом підприємства шляхом реалізації системи заходів правового, економічного, організаційного, інженерно-технічного і соціально-психологічного характеру [4].

Дослідження наукових джерел засвідчило, що серед вчених та фахівців, які приділяють увагу вирішенню проблеми економічної безпеки підприємства, відсутня спільна точка зору стосовно суті основних понять. Зазначене спонукало до узагальнення та виділення кількох основних підходів до сутності економічної безпеки підприємства (табл.1) [1, 2, 5, 8, 9, 10].

Таблиця 1 – Підходи до трактування поняття «економічна безпека підприємства»

№	Назва підходу	Автори	Суть підходу
1.	«Ресурсно-функціональний»	Є. Олейников, С. Покропівний	Акцентується увага на окремих важливих позиціях, але, в загальному, забезпечення економічної безпеки пов'язують із високим ступенем ефективності використання корпоративних ресурсів
2.	«Захист від загроз та негативного впливу зовнішнього середовища»	Л. Бендіков, В. Ярочкін, О. Ковальов, Т. Сухорукова І. Плетнікова	Захист від зовнішніх і внутрішніх загроз, адаптація до швидкозмінних умов господарювання
3.	«Захист та реалізація інтересів»	О. Ареф'єва, Т. Кузенко, А. Соснін, П. Пригунов, Б. Торянников, А. Красковський, А. Могильний	Гармонізація життєво важливих інтересів підприємства та інших суб'єктів зовнішнього середовища, їх захист від внутрішніх і зовнішніх джерел небезпеки

Продовження таблиці 1

4.	«Стійкість та розвиток»	Р. Федоренко, Г. Клейнер, В. Тамбовцев, Р. Качалов, В. Забродській, Н. Капустін	Забезпечення рівноваги, стійкості та можливості розвитку підприємства як системи в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз є пріоритетним для економічної безпеки підприємства
5.	«Конкурентний»	В. Белокуров	Економічна безпека підприємства розглядає з позиції наявності та необхідності забезпечення конкурентних переваг підприємства
6.	«Комплексний»	С. Ілляшенко, О. Грунін, К. Боумен	Намагання ширше розглянути поняття економічної безпеки на макрорівні

З метою досягнення найбільш високого рівня економічної безпеки підприємство має проводити роботу із забезпечення максимальної безпеки основних функціональних складових своєї роботи.

Функціональні складові економічної безпеки підприємства – це сукупність основних напрямів його економічної безпеки, що істотно відрізняються один від одного за своїм змістом [7].

Аналіз літературних джерел дозволяє виділити наступні складові економічної безпеки підприємства: фінансова; інтелектуальна і кадрова; техніко-технологічна; політико-правова; інформаційна; екологічна; силова (рис. 1).

Рисунок 1 – Основні складові економічної безпеки підприємства

1. Фінансова складова спрямована на досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів. Вона вважається вирішальною для ефективного функціонування усього підприємства.

2. Інтелектуальна і кадрова складова передбачає збереження і розвиток потенціалу підприємства та ефективне управління персоналом.

3. Техніко-технологічна складова – ступінь відповідності застосовуваних на підприємстві технологій найліпшим світовим аналогам за оптимізації витрат ресурсів.

4. Політико-правова складова охоплює всебічне правове забезпечення діяльності підприємства та дотримання чинного законодавства.

5. Інформаційна складова економічної безпеки – ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення господарської діяльності підприємства.

6. Екологічна складова – дотримання чинних екологічних норм мінімізації витрат від забруднення довкілля.

7. Силова складова економічної безпеки полягає у забезпеченні фізичної безпеки працівників підприємства і збереження її майна.

Розглянувши основні складові економічної безпеки підприємства не можна не сказати про тісний взаємозв'язок економічної безпеки держави та підприємства.

Від стану конкретних підприємств залежать конкурентоспроможність продукції, рівень використання потужностей і ресурсів, фінансова й виконавська дисципліна, продумана політика ціноутворення. Економічна безпека держави є похідною забезпечення економічної безпеки підприємства (ЕБП). Конкурентоспроможність структурних одиниць обумовлює національну економічну безпеку, сприяючи престижеві держави на світовому ринку. З іншого боку, економічна безпека держави є базою, що визначає захищеність окремих виробничих одиниць [10].

Найбільший вплив на формування економічної безпеки підприємства справляє держава. Використовуючи прямі та непрямі прийоми втручання, вона регулює економічний і соціальний розвиток країни. Інтереси підприємства і держави не завжди збігаються. Їх спільним мірилом виступає економічна безпека.

У процесі дослідження визначено, що всі наведені формулювання й тлумачення «економічної безпеки підприємства» відображають лише окремі аспекти цього складного поняття і не можуть претендувати на його однозначне і вичерпне трактування. Саме тому під економічною безпекою підприємства пропонуємо розуміти стан підприємства, що характеризується стійкістю і рівновагою, захищеністю від зовнішніх і внутрішніх загроз і їх нейтралізацією, забезпеченням стабільного функціонування підприємства.

Отже, в складних умовах господарювання роль економічної безпеки підприємства зростає, а відтак виникає потреба в удосконаленні відповідного методичного забезпечення. Систематизація підходів до трактування поняття економічної безпеки підприємства сприятиме кращому розумінню сутності поняття, полегшить його вивчення та аналіз, а також дозволить створити підґрунтя для вироблення ефективної системи управління економічною безпекою на підприємстві.

Тому перспективи подальших наукових досліджень у даному напрямі полягають у необхідності вдосконалення теоретико-методичних підходів до створення і впровадження у практичну діяльність вітчизняних підприємств комплексного механізму управління економічною безпекою, який дозволяв би забезпечувати як стабільність функціонування підприємства в цілому, так і своєчасну нейтралізацію внутрішніх і зовнішніх загроз, що виникають по відношенню до кожної зі складових економічної безпеки підприємства.

Список літератури

1. Белокуров В. В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия [Электронный ресурс] / В. В. Белокуров // Режим доступа : <http://www.safetvfactor.ru>.
2. Боумен К. Основы стратегического менеджмента: / К. Боумен – пер. с англ. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. – 175 с.
3. Варналій З.С. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. З.С. Варналія. — К. : Знання, 2009. – 647 с.
4. Зацеркляний М.М., Мельников О.Ф. Основы экономической безопасности: Навчальний посібник. - К.: КНТ, 2009. - 337 с.
5. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы // Бизнес-информ. – 1999. - № 11-12. – С. 45-47.
6. Концепція економічної безпеки України. – К. : Изд-во "Логос", 1999. – 56 с.
7. Олейников Е.А. Основы экономической безопасности / Е.А. Олейников. – М., 1997. – 233 с.

8. Покропівний С.Ф. Економіка підприємства : підруч. / за ред. С.Ф. Покропівного. – Вид. 2-е, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
9. Соснин А. С. Менеджмент безопасности предпринимательства : учеб. пособие. / А. С. Соснин, П. Я. Прыгунов. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 357с.
10. Сухорукова Т.Г. Концептуальный взгляд на экономическую безопасность предприятия // Жалізничний транспорт України. – 1998. - №2-3. – С. 9-12.

V. Zaychenko, S. Kovalenko

Kirovograd National Technical University

The economic security of the enterprise: the nature and main components

The main approaches to the interpretation of the essence of the conception "economic security of the enterprise" are defined in the article and proposed own vision, considered the elements of the economic security of the enterprise.

The research determined that all of the formulation and interpretation of "the economic security of the enterprise" reflect only certain aspects of this complicated concept and can not qualify for its an unambiguous and exhaustive interpretation. That's why under the economic security of the enterprise we propose to understand the state of the enterprise, which is characterized by stability and balance, protection from external and internal threats and their neutralization, ensuring stable functioning of the enterprise. So, in difficult economic conditions of management the role of the economic security increases, and therefore there is a need to improve appropriate methodologies. The systematization of the approaches to the interpretation of the concept of economic security will contribute to a better understanding of the essence of the concept, will facilitate its study and analysis, and will also set the foundation for the elaboration of an effective system of economic security in the enterprise.

economic security, economic security of the enterprise, the elements of the economic security of the enterprise

Одержано 16.04.13

УДК 657.004

Т.І.Грінка, доц., канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Сучасні проблеми обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства

Визначено зміст обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства, виокремлено основні проблеми формування обліково-аналітичного забезпечення у вітчизняному бізнес-середовищі.

економічна безпека підприємства, обліково -аналітичне забезпечення, інформаційні потоки

Т.И. Гринка

Кировоградский национальный технический университет

Современные проблемы учетно-аналитического обеспечения в системе экономической безопасности предприятия

Определено значение учетно-аналитического обеспечения в системе экономической безопасности предприятия, выявлены основные проблемы формирования учетно-аналитического